

Verantwoording onderzoek AI aan de Europese buitengrens

Het idee dat migranten richting Europa strenger beoordeeld moeten worden krijgt steeds meer steun, ook in Nederland. Het ingaan van het Migratiepact is een belangrijke stap hierin. Mensen aan de grens worden sinds de intrede van dit pact onderverdeeld in kansarme en kansrijke asielzoekers. Ze worden uitgebreider gescreend en sneller teruggestuurd als ze uit een 'veilig land' komen.

Het is dan ook niet toevallig dat er vanuit de Europese Unie al jaren geëxperimenteerd wordt met nieuwe technieken om migranten door te lichten en om grenscontroles effectiever te maken. Kunstmatige intelligentie en biometrische data zijn de grote beloftes binnen deze experimenten, denk aan gezichts- en gedragsherkenning, automatische risico-scores en leugendetectie.

Investico deed onderzoek naar de onderzoeken en experimenten met betrekking tot migratiebeheer en grensbewaking die gedaan worden vanuit de Europese Unie.

Stap 1: het verzamelen van EU-gefinancierde projecten. Dit hebben we gedaan met behulp van de website '[Open Security Data Europe](#)'. Veruit de meeste projecten in de opgestelde lijst worden gefinancierd vanuit het Horizon-programma van de Europese Commissie, uitgevoerd door The European Research Executive Agency (REA). Een enkel project is met een andere soort subsidie gefinancierd, bijvoorbeeld het Internal Security Fund (ISF).

Stap 2: het selecteren van projecten waar Nederlandse organisaties of Nederlandse overheden bij betrokken waren.

Stap 3: het selecteren van projecten die betrekking hebben op grensbewaking en migratiebeheer. We hebben handmatig alle projectbeschrijvingen doorgenomen en gezocht welke projecten focusten op grenscontroles. Uiteindelijk bestond deze lijst uit 33 projecten.

Stap 4: begrijpen wat elk van deze 33 projecten onderzocht. Dit deden we met name op basis van documenten die op de website [Cordis](#) staan gepubliceerd en aan de hand van interviews van deelnemende onderzoekers. Bij elk project hebben we, tenminste, de volgende vragen gesteld:

- wat is de wettelijke basis (mocht het project uiteindelijk worden toegepast);
- wat is de wetenschappelijke basis;
- welke ethische checks zijn gedaan;
- welke risico-indicatoren worden gebruikt;
- welke innovatieve technologie wordt ontwikkeld;
- hoe wordt AI hierin gebruikt.

In de AI-Act en de General Data Protection Regulation, de Europese wetten over kunstmatige intelligentie en gegevensbescherming, staat dat systemen met kunstmatige intelligentie uitlegbaar en controleerbaar moeten zijn. In de openbare documenten over de Europese experimenten (gepubliceerd op de Cordis-website) staan vrijwel nooit specifieke risico-indicatoren aangegeven. We vroegen daarom aan zowel de Europese Commissie als

de coördinatoren van de projecten om deze risico-indicatoren te delen. Specifiek vroegen we hen om de gebruikte AI-systemen en algoritmen te delen, en de toegepaste mechanismen voor profilering, classificatie of risicoscores. Dit hebben we voor de volgende projecten gevraagd: Asgard, Sunny, Compass2020, Tresspass en I-Seamore. De coördinator van het I-Seamore-project is de enige die heeft gereageerd en liet weten dat deze informatie niet met ons gedeeld kon worden vanwege 'veiligheidsredenen'. De Europese Commissie heeft de vraag niet beantwoord.

De leugendetector

Binnen het project Tresspass is een tool ontwikkeld die de onderzoekers Multi-Modal Communication Analysis Tool (MMCAT) noemen, en in een later stadium Interview Support System (ISS). TNO en VicarVision, die deze tool hebben ontwikkeld, ontkennen dat het gaat om een leugendetector. De machine detecteert 'geen leugens', schrijft de TNO-woordvoerder in een reactie aan Investico, maar 'fysieke gedragingen'. Die zouden de grenswacht helpen bij het achterhalen 'van waarheden, halve waarheden en leugens'. Vicarvision benadrukt in een reactie dat ze naar 'gedragsindicatoren' keken die 'mogelijk behulpzaam konden zijn', en dat dit slechts 'ter ondersteuning' van de interviewende grenswacht was.

Twee leugendetectie-onderzoekers aan wie we dit MMCAT-systeem uitlegden, lieten ons weten dat het wel degelijk om een leugendetector gaat. 'Een leugendetector is een psychologische test, die probeert aan de hand van een signaal, of een techniek of een meting, het onderscheid te maken tussen waarheid en liegen', legt Bruno Verschuere, hoogleraar van de Universiteit van Amsterdam, uit. Dat het in het geval van MMCAT om een leugendetector gaat, blijkt volgens Verschuere uit alles. Ook Bennet Kleinberg van de Universiteit van Tilburg bevestigt dat dit systeem hetzelfde doel heeft als een leugendetector.